

תמיד נשחט פרק חמישי פסחים

נה.

עין משפט נר מצוה

א א ב מיי פ"ח מהל' מתמדין הלכו ג סגנו עין קל:
ב ב מיי פ"ח מהל' י"א ופ"ו הל' י"א:

תמיד נשחט מאחרין ליה תרתי שעין. אכל טפי לא שלא היו רואים לעשות כל כך צלמנוס סמוך לחשיכה ורצא למפרש לקמן מילמיה דר' ישמעאל כסדרו בחול בעלמא כן סדרו בשבת ערב הפסח וקרב הפסח^(א) (בשמנוה) ומחלה היינו בדוקק משום ממכר זישראל:

תמיד. של זין הערבים: וקרב נשעיה ומחלה. גמר הקרבנו שהיו שוהין שעה אחת בעשייתו. ובגמ' מפרש טעמא: **ערבי פסחים**. מקדמינן ליה משום דבעי למיעבד פסח אחריו. **בזרייתא מפרש בגמ'** [נט]. מנא לן דפסח אחר תמיד: **חל ערב פסח בערב שבת**. צעין לאקדומי טפי משום דבעי לשחוט פסח אחריו ולללומו מבעוד יום: **גמ'** זין **הערבים**. מבעוד יום: שעות ולמעלה שהלל נוטה קרינן זין הערבים והיה ליה למכתב בערב ושני דצבוריה וכתב זין הערבים לרעה חלוק הערב למי חלקים^(ב) שמי שעות ומחלה לכאן קודם לעשייתו וז' שעות ומחלה לכאן לאחר עשייתו: **אלא אמר רבא**. כולה קנתא דרבנן היא דמלאורייתא כל ששעות אחרונות כשירות דהיינו ממי ינטו כללי ערב^(ג) דהיינו מחזי שבע ואילך שהחמה נוטה למערב והלל למזרח כשאר שעות עומד כנגד החמה ללו נוטה למזרח חזי שש וחזי שבע היא עומדת בצלמנוס הרקיע ואין לו נוטה אלא לל כל אדם תחמינו: **ואמר מר**. לקמן ביהאי פירקא [נט]: **עליה חזי השלמים**. על תמיד של שחר השלם כל הקרבנות ולא תשלמים על תמיד הערב דלאחר תמיד הערב לא תקריב קרבן לפיכך אף על פי שזריזים מקדימין למנות התקינו לאחריה כדי שיביאו נדרים ונדבותיהן והיא כשר לקריבין ובשבת נמי אף על גב דליכא נדרים ונדבות מאחרין ליה משום דמרי גזירת נדרים ונדבות דחול כדמפרש לקמון: **לליית פסח אינו דוחה שבת מפני שזוכך הדין הוא ויכול לללות מבעוד יום: ומוקמינן ליה אדניה.** ממי ינטו הלללים דהיינו שש ומחלה: **כסידרו**. של תמיד: **כסידרו בערב פסח גרסי'** צרי עקיבא: **כסידרו בחול בערב הפסח**. דהיינו שש ומחלה כן סידרו ששבת בערב הפסח: **ר' עקיבא אומר**. ששבת של ערב הפסח הוא שש ומחלה כסידרו בערב הפסח שחל למיעבד פסח אחריו ובשבת לא קריב נדרים ונדבות דליטריש לאחוריה מוקמינן ליה אדניה שש ומחלה: **ומתני'** **דקמינן**. ערבי פסחים שש ומחלה: **ומתני'** ומחלה זין בחול זין ששבת זין ששבת רבי ישמעאל היא: **צמאי קא מיפלגי**. צמאי קא מאחר ליה רבי ישמעאל הא מתאמר טעמא דרבי עקיבא מפני שהפסחים מרזין לשחוט וליקרב אחריו דצלמנוס כשהוא חל בחול מאחרין ליה חלה שעתא משום נדרים ונדבות דחול אכל השתא משום פסחים צעין לאקדומיה: **צויין**. היא לבונה המתונה ששני צויים על שתי מערכות של לחם הפנים ובשבת היו מסלקין הישנה ומסדרין את החדשה כדמכר ציום השבת יערכנו [ויקרא ד] ומקטיר הצויין וכן **קודמין**. לסילוק צויין והקטרות וזמן מוספין אורחיהו שש דכתיב זהו יום ולא כתיב זהו צקר דכתיב דבר יום ציומו [שם ג] וקיימא לן כצקר יומא צפרק אמר להן הממונה (דף לה). צקר הוא הקדמה ויום משמע אחר: **וצויין שש**. דבעי לאחריהו דמוספין כתיב^(ד) יום וצויין כתיב^(ה) ציום ציום תרי זימני ומהכא יליפין טעמא דלמחר מוספין קודמין לצויין במקמת יומא (ס) מדכתב זהו ציום השבת ציום השבת תרי זימני לאחר ועדיין ליה שש ומחלה. והוא הדין דמאי למיעבדיה בתחלת ח' אלא חדה דשמה אין חילוק לחם הפנים כלה בסוף שש ומחלה וזמן לא משניין ליה אלא שש ומחלה כדנייה או שש ומחלה כשאר ערבי פסחים: **צויין קודמין**. וטעמא נמי מפרש התם גמר חוקה חוקת משניין: **מי קמיני בו**. צמילתי דרבי עקיבא. ולהכי לא פריך ליה לאחריהו דר' ישמעאל דליהו נמי אמר כוונתיה דלפי צמילתי ובההוא מקום פריך ליה רבה בר עולא לקמן [נט]: **כסידרו**. של תמיד: **בחול בעלמא**. כל ימות השנה דהיינו שש ומחלה כן סידרו ששבת בערב הפסח דלא מקדמינן ליה למהר שחיתת הפסחים אחריו דהואיל ולינו יכול לללותו עד שמשך חיישין שמה יתחמם שש הפסח ויסריח: **ר' עקיבא אומר כסידרו**. שאר ערב הפסח מפני שהפסחים מרזים וזריך להקדימם: **לא חיישין למכר זישראל**. חיומו הכשר דומה לו בצאחו נשך (צ"מ עז).

תורה אור השלם

1. את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים: במדבר חז ד 2. והאש על הפחוב תוקר בו לא תבכה ובער עליה זבחון עצים בבקר בבקר וצריך עליה העלה והקטיר עליה חלבי הקטיר: ויקרא ו ה

רבינו חננאל

תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשעה ומחצה כו'. מנא הני מילי, ובא ר' יהושע לפרש כי מן התורה הוא זה השינוי, ונתנו דבריו, ופשיט רבא מנחתא תמידי של בין הערבים ממי ינטו צללי ערב. מאי טעמא. בין הערבים משעה שמתחיל היום להעירב משמש תחילת שעה שביעית הוא בין שני הערבים בין ערב דאתמול לערב דהאידיגא שכל הלילה נקרא ערב בשמנוה ויהי ערב ויהי בקרב ומצאתא מצות התמיד מתחלת שביעית. הלכך כל השנה דבעינן להשלים כל קרבן ואחר כך תמיד של בין הערבים דאמר מר והקטיר עליה חלבי השלמים, השלמים למה לי, וכי אין מקטירין אלא חלבי השלמים והלא חלבי החטאות והאשמות יביצא בתוך, אלא לומר לך עליה השלם כל הקרבנות כולן, וכיון דאיכא בכל השנה נדרים ונדבות עבדינן להו קודם תמיד של בין הערבים מאחרין לה לתמיד שתי שעות ומחצה ועבדינן ליה בשמונה שעות ומחצה. ערב פסח דבעינן פסח אחר התמיד עבדינן ליה בשש ומחצה. כדי שתהא השתות ביום לשחיטת הפסח. חל ערב הפסח להיות בערב שבת דאיכא נמי צליית הפסח דבעינן מבעוד יום. עבדינן התמיד כיון התורה בשש שעות ומחצה. ת"ר כסדרו בחול כך סדרו בשבת דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר כסדרו בערב הפסח ופריש ליה אביי הכי, כסדרו בחול בערב הפסח שש שעות ומחצה כן סדרו בשבת בערב הפסח דברי ר' ישמעאל, נמצאו דברי ר' ישמעאל במשנתו דקמינן בשש שעות ומחצה בערב הפסח נשחט התמיד בין בחול בין בשבת, ר' עקיבא אומר התמיד של שבת בערב הפסח היה נשחט בשש שעות ומחצה כסדרו בערב הפסח שחל להיות בערב שבת. ובהא פליגי קודמין לבין ר' עקיבא הלכך בויכוחים בהמשך ומוספין בשש והתמיד בשש ומחצה. ודחי לה רבא הוא דאביי ואמר הכי מידן כסדרו

מוקמינן ליה אדניה בו' שעות ומחצה.

להן הממונה (יומא דף כח): פריך ונשחטיה ממי משחרי כחלי פי' מתחלת שבע ומשני משום דלא מכווני:

רבי ישמעאל סבר מוספין קודמים לבויבין. דוקא ששבת דערב הפסח פליגי דליכא הימירא שמקדמים אותו מפני עשיית הפסח שאחריו ולא שיך למיגור אטו חול אכל^(א) ששבת דעלמא קרב כסדר החול גזירה שבת אטו חול:

וקעבדינן ליה בו' ומחצה.

ואי' וליעבדיה בתחלת שמונה ופי' צקוטרס לפי שאין חלוק הלחם כלה בסוף שבע ואין נראה לר"י דהא לר"ע קאמר צויין צממש ומוספין שש משמע לר"ע ליכא שיהיה דצקוטרס וחילוק לחם אלא שעה^(ב) ונראה לר"י כלשון אחר שפי' צקוטרס:

מידו ר"ע כסדר הפסח שחל להיות ערב שבת קתני.

אע"ג דלרצא נמי איכא למיפריך כדפריך בסמוך רצה בר עולא מדי כסדרו בחול בעלמא כן סדרו ששבת בערב הפסח קתני רצא לח' תשיב ליה פירכא דהא ר' ישמעאל אמתני' קאי דקמינן דערב הפסח שש זין בחול זין ששבת ועליה פליג רבי ישמעאל ולכן לא היה רריך להזכיר דצדקו ערב הפסח: **חיישינן** למיכר זישראל. הואיל ואין לדעת קרינו דוחה ששבת דלאמר כדפיק [אלו דברים] (לקמן דף סה): **דברי**

תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשעה ומחצה בערבי פסחים

נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת^(א) חל ערב פסח להיות בערב שבת נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה והפסח אחריו: **גמ'** מנא הני מילי אמר ר' יהושע בן לוי דאמר קרא יאת הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים חלקהו לבין שני ערבים ב' שעות ומחצה לכאן שתי שעות ומחצה לכאן ושעה אחת לעשייתו מתוב רבא בערבי פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת ואי סלקא דעתך בשמונה ומחצה דאורייתא היכי מקדמינן ליה אלא אמר רבא דמצותו דתמיד משינומו צללי ערב מאי טעמא דאמר קרא בין הערבי' מעידנא דמתחיל שמשא למערב הלכך בשאר ימות השנה דאיכא נדרים ונדבות דרחמנא אמר^(ב) עליה חלבי השלמים ואמר מר^(ג) (עליה חלבי השלמים)^(ד) עליה השלם כל הקרבנות כולם מאחרין ליה תרתי שעין ועבדינן ליה בשמונה ומחצה בערבי פסחים דאיכא פסח אחריו קדמינן ליה שעה אחת ועבדינן ליה בשבע ומחצה חל ערב פסח להיות ערב שבת דאיכא נמי צלייתו דלא דחי שבת מוקמינן ליה אדניה בשש ומחצה ת"ר כסידרו בחול כך סידרו בשבת דברי ר' ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידרו בערב פסח מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר כסידרו בחול בערב הפסח כך סידרו בערב הפסח דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידרו בערב הפסח שחל להיות בערב שבת כך סידרו בשבת ומתני' דקתני בין בחול בין בשבת רבי ישמעאל היא במאי

תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשעה ומחצה בערבי פסחים

נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת^(א) חל ערב פסח להיות בערב שבת נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה והפסח אחריו: **גמ'** מנא הני מילי אמר ר' יהושע בן לוי דאמר קרא יאת הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים חלקהו לבין שני ערבים ב' שעות ומחצה לכאן שתי שעות ומחצה לכאן ושעה אחת לעשייתו מתוב רבא בערבי פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת ואי סלקא דעתך בשמונה ומחצה דאורייתא היכי מקדמינן ליה אלא אמר רבא דמצותו דתמיד משינומו צללי ערב מאי טעמא דאמר קרא בין הערבי' מעידנא דמתחיל שמשא למערב הלכך בשאר ימות השנה דאיכא נדרים ונדבות דרחמנא אמר^(ב) עליה חלבי השלמים ואמר מר^(ג) (עליה חלבי השלמים)^(ד) עליה השלם כל הקרבנות כולם מאחרין ליה תרתי שעין ועבדינן ליה בשמונה ומחצה בערבי פסחים דאיכא פסח אחריו קדמינן ליה שעה אחת ועבדינן ליה בשבע ומחצה חל ערב פסח להיות ערב שבת דאיכא נמי צלייתו דלא דחי שבת מוקמינן ליה אדניה בשש ומחצה ת"ר כסידרו בחול כך סידרו בשבת דברי ר' ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידרו בערב פסח מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר כסידרו בחול בערב הפסח כך סידרו בערב הפסח דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידרו בערב הפסח שחל להיות בערב שבת כך סידרו בשבת ומתני' דקתני בין בחול בין בשבת רבי ישמעאל היא במאי

תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשעה ומחצה בערבי פסחים

נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת^(א) חל ערב פסח להיות בערב שבת נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה והפסח אחריו: **גמ'** מנא הני מילי אמר ר' יהושע בן לוי דאמר קרא יאת הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים חלקהו לבין שני ערבים ב' שעות ומחצה לכאן שתי שעות ומחצה לכאן ושעה אחת לעשייתו מתוב רבא בערבי פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת ואי סלקא דעתך בשמונה ומחצה דאורייתא היכי מקדמינן ליה אלא אמר רבא דמצותו דתמיד משינומו צללי ערב מאי טעמא דאמר קרא בין הערבי' מעידנא דמתחיל שמשא למערב הלכך בשאר ימות השנה דאיכא נדרים ונדבות דרחמנא אמר^(ב) עליה חלבי השלמים ואמר מר^(ג) (עליה חלבי השלמים)^(ד) עליה השלם כל הקרבנות כולם מאחרין ליה תרתי שעין ועבדינן ליה בשמונה ומחצה בערבי פסחים דאיכא פסח אחריו קדמינן ליה שעה אחת ועבדינן ליה בשבע ומחצה חל ערב פסח להיות ערב שבת דאיכא נמי צלייתו דלא דחי שבת מוקמינן ליה אדניה בשש ומחצה ת"ר כסידרו בחול כך סידרו בשבת דברי ר' ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידרו בערב פסח מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר כסידרו בחול בערב הפסח כך סידרו בערב הפסח דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידרו בערב הפסח שחל להיות בערב שבת כך סידרו בשבת ומתני' דקתני בין בחול בין בשבת רבי ישמעאל היא במאי

תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשעה ומחצה בערבי פסחים

נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת^(א) חל ערב פסח להיות בערב שבת נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה והפסח אחריו: **גמ'** מנא הני מילי אמר ר' יהושע בן לוי דאמר קרא יאת הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים חלקהו לבין שני ערבים ב' שעות ומחצה לכאן שתי שעות ומחצה לכאן ושעה אחת לעשייתו מתוב רבא בערבי פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת ואי סלקא דעתך בשמונה ומחצה דאורייתא היכי מקדמינן ליה אלא אמר רבא דמצותו דתמיד משינומו צללי ערב מאי טעמא דאמר קרא בין הערבי' מעידנא דמתחיל שמשא למערב הלכך בשאר ימות השנה דאיכא נדרים ונדבות דרחמנא אמר^(ב) עליה חלבי השלמים ואמר מר^(ג) (עליה חלבי השלמים)^(ד) עליה השלם כל הקרבנות כולם מאחרין ליה תרתי שעין ועבדינן ליה בשמונה ומחצה בערבי פסחים דאיכא פסח אחריו קדמינן ליה שעה אחת ועבדינן ליה בשבע ומחצה חל ערב פסח להיות ערב שבת דאיכא נמי צלייתו דלא דחי שבת מוקמינן ליה אדניה בשש ומחצה ת"ר כסידרו בחול כך סידרו בשבת דברי ר' ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידרו בערב פסח מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר כסידרו בחול בערב הפסח כך סידרו בערב הפסח דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידרו בערב הפסח שחל להיות בערב שבת כך סידרו בשבת ומתני' דקתני בין בחול בין בשבת רבי ישמעאל היא במאי

תמיד נשחט בשמונה ומחצה וקרב בתשעה ומחצה בערבי פסחים

נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת^(א) חל ערב פסח להיות בערב שבת נשחט בשש ומחצה וקרב בשבע ומחצה והפסח אחריו: **גמ'** מנא הני מילי אמר ר' יהושע בן לוי דאמר קרא יאת הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים חלקהו לבין שני ערבים ב' שעות ומחצה לכאן שתי שעות ומחצה לכאן ושעה אחת לעשייתו מתוב רבא בערבי פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה בין בחול בין בשבת ואי סלקא דעתך בשמונה ומחצה דאורייתא היכי מקדמינן ליה אלא אמר רבא דמצותו דתמיד משינומו צללי ערב מאי טעמא דאמר קרא בין הערבי' מעידנא דמתחיל שמשא למערב הלכך בשאר ימות השנה דאיכא נדרים ונדבות דרחמנא אמר^(ב) עליה חלבי השלמים ואמר מר^(ג) (עליה חלבי השלמים)^(ד) עליה השלם כל הקרבנות כולם מאחרין ליה תרתי שעין ועבדינן ליה בשמונה ומחצה בערבי פסחים דאיכא פסח אחריו קדמינן ליה שעה אחת ועבדינן ליה בשבע ומחצה חל ערב פסח להיות ערב שבת דאיכא נמי צלייתו דלא דחי שבת מוקמינן ליה אדניה בשש ומחצה ת"ר כסידרו בחול כך סידרו בשבת דברי ר' ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידרו בערב פסח מאי קאמר אמר אביי הכי קאמר כסידרו בחול בערב הפסח כך סידרו בערב הפסח דברי רבי ישמעאל רבי עקיבא אומר כסידרו בערב הפסח שחל להיות בערב שבת כך סידרו בשבת ומתני' דקתני בין בחול בין בשבת רבי ישמעאל היא במאי

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צוין וכו' לאכילת לחם הפנים כדכתיב והימה:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה אלא אבר רבא דהיינו סמך שבע וכו' רש"י שבת ד"ט ע"ב ד"ה מנחה גדולה וכו' ממונה דיומא דף כח ע"ב ורש"י לקמן דף כג ע"ב ד"ה ט"ו מילין:

מוסף רש"י

חל ערב פסח להיות בערב שבת. והוא נוסף למתן של זין הערבים ככל יובלת לפי פסחים ששחטו אחריו וזריך לללותו מבעוד יום (יומא כח). עליה חלבי השלמים. והוא ליה לשון השלמה, עליה על העולה תמיד של שחר, שהמריה בראש המקדש, שנאמר ועקר עליה העולה והקטיר והסוף והשלים ולא אחריה כל הקרבנות, ולא על שני הערבים, למד על תמיד של בין הערבים שש הוא אחרון לכל הקרבנות (שם ג, ד).

מוסף תוספות

א. אביי ורבא מודו. מוס' שאלן. ב. א"כ מאי שנא דאין שיעור בויכוח לר"ע כמו לר"י ולימא ר"ע מוספין בתחלת חצי שעה ששית. שם.

(א) ונראה כי לפי רבינו יונה ג' אחרת בגמ' דרבא מקשה על אביי דגם דברי ר"י אי' לפרש כן דמדי כסדרו בחול בע"פ קמי וכו'.